

PÕLLUMULDADE LUPJAMISE MÕJU MULLAOMADUSTELE ERINEVA MELIORANDI JA KOGUSEGA TÖÖTLEMISEL

Töö teostaja: Põllumajandusuuringute Keskus, Mullaseire büroo

Selgitatakse erinevate meliorantide ja koguste ajalist mõju mullaomadustele lupjamisjärgselt. Jätkusuutliku põllumajanduse ja keskkonna üks komponente on mulla happesuse neutraliseerimine ja optimaalse kaltsiumiseisundi tagamine muldade lupjamisega. Siinkohal on väga oluline jälgida lupjamise mõju mullale nii lühema kui ka pikema ajavahemiku jooksul, samuti erinevate lubiväetiste ja nende koguste toimet.

Metoodika

Käesolev uuring on seotud Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meetme 1.8 Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuuri investeringutoetus seire ja hindamisega. 2009. a sügisel selgitasime koostöös PRIA-ga välja ülalmainitud toetuse raames lupjamistegevuse toetust taotlenud isikud ja koostasime vastava GIS andmebaasi. Kahjuks ei olnud eelmise aasta lõpuks ükski taotleja veel lupjamist realselt teostanud, kuigi esialgu edastati PRIAst informatsioon, et Sossemetsa maaparandusühistu (MPÜ) on antud tegevuse ka teostanud. Hilisem kontrollimine näitas, et nii see siiski polnud.

Aruandes esitatud tulemused nõ lähtepunktiks enne lupjamist ja võimaldavad tegelikult lupjamise kvaliteeti paremini hinnata. Proovivõtmise käigus selgus ka asjaolu, et kui ortofotol on selgelt näha kraavid ja nende servades asuv võsa, siis maaparanduse käigus olid need elurikkuse seisukohast olulised elupaigad hävitatud.

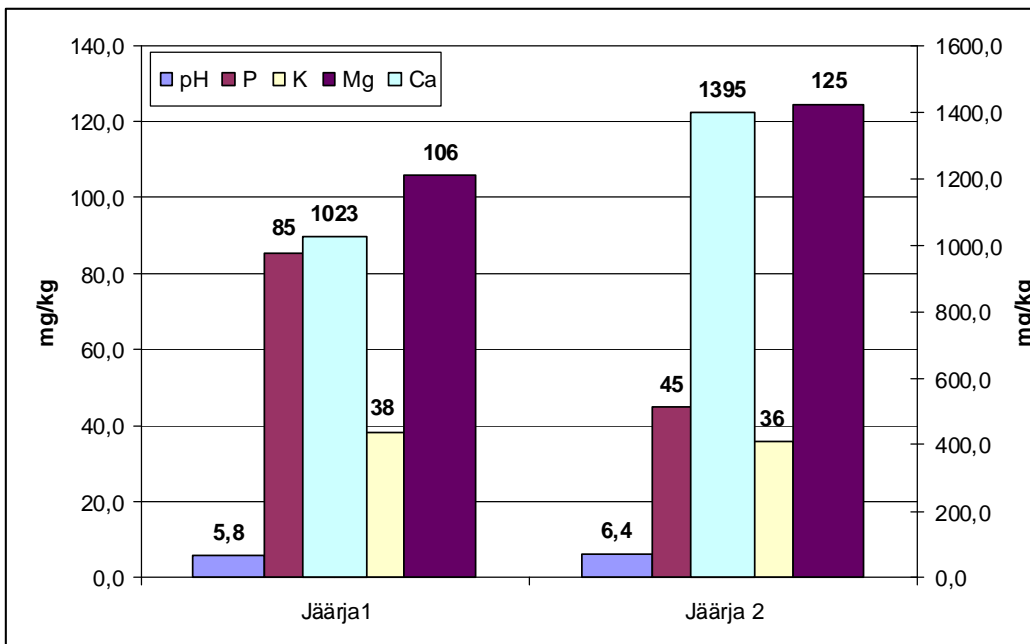
Tulemused ja arutelu

Sossemetsa MPÜ asub Pärnumaal Saarde vallas Jäärja külas. Uuringusse oli haaratud kogu maaparandusobjekti lõunapoole osa (kaart joonisel 55). Mullastikuliselt paikneb trass A 1/3 ulatuses gleistunud leejal mullal (KIg) ja 2/3 ulatuses gleistunud kahkjäl mullal (LPg), lõimise on kerge liivsavi ja saviliiv. B trass asub tervenisti gleistunud leetjal mullal (KIg), lõimiselt kerge liivsavi. Mullaproovid koguti novembri algul keskmise proovi meetodil, kus objektile paigutati kaks trassi (joonis 55): trass A ja trass B. Proov koguti mullapuuriga kuni 20 cm sügavuselt ja mõlemalt trassilt 4 korduses. Määratud agrokeemilised näitajad on toodud joonisel 56, lisaks määrati veel Corg sisaldus, mis Jäärja 1 trassil oli 2,5 % ja Jäärja 2 trassil 2,2%. Trasside võrdlusel näeme, et 1 trassi muld on happelisem, sisaldab vähem Ca ja Mg, kuid on rikkam omastatava P, K ja Corg sisalduse poolest. Lupjamistoetuse taotlemine antud objektile on õigustatud, sest Ca ja Mg sisaldus on madalam kui taimede optimaalseks kasvuks ja arenguks vaja. Optimaalsest tunduvalt vähem sisaldab muld ka omastatavat kaaliumi.

Joonis 55. Sossemetsa maaparandusühistu ortofoto (enne maaparandust) koos mullakaardi andmete ja trasside asukohtadega

Kordusproovid on kavas antud alalt võtta peale lupjamise teostamist ja korrata seda 3-5 aasta jooksul, kaasates uuringusse ka uusi täiendavaid alasid.

Joonis 56. Sossemetsa MPÜ agrokeemilised näitajad

Kokkuvõte

- Maaparandustoetuse raames teostatakse lupjamist väga väikesel pinnal võrreldes lubjatavate muldade osatähtsusega Eesti põldudel. Põhjuseks on asjaolu, et lupjamistööd ei ole taotluste hindamisel prioriteetne tegevus.
- Maaparandustoetuse raames teostatud tööd hävitavad teatud juhtudel loodusliku mitmekesisuse seisukohalt olulisi elupaiku (nt. kraavide asemel dreenaazid).

- PKT üks olulisi eesmärke on bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ja parandamine. Sellest eesmärgist tulenevalt ei saa PKT liitunud tootjatele põhimõtteliselt projekteerida maaparandusobjekti rekonstrueerimist selliselt, et oleks tagatud ülalmainitud eesmärgi täitmine. Samas on siin probleemiks, et osa maaparandustoetuse taotleja (näit Maaparandusühistu) ei ole üldjuhul PKT liitunud tootja.
- Uuringu käigus selgus, et meetme administreerimine ei ole kõigil juhtudel sujuv, puudub piisav infovahetus PRIA ja kohalike Maaparandusbüroode vahel.
- Ilmselt ei ole piisavalt põhjendatud teatud objektide renoveerimise majanduslik ja keskkonnakaitseline otstarbekus.

Uurimisala muld on piisavalt happeline ja vaene Ca sisalduse poolest ja lupjamine seetõttu igati õigustatud